

de mange Fæstegaarde, der er blevet afløst og afløst paa en saadan Maade, at de vedkommende Fæstere er overordentlig glade derved, hvad de sikkert ogsaa har Grund til, paa de store Godser med fideikommissariske Baand, paa disse store samlede Ejendomme, der er gaaet over paa mange forskellige Hænder som fri Ejendom, kan jeg kun sige, at mine Forventninger er blevet overtruffet i høj Grad. For mig staar det saaledes, at denne Forening har øvet et stort og godt samfundsmæssigt Arbejde af megen Betydning. Jeg kan derfor slutte med at sige, at det glæder mig, at det ærede Medlem, skønt han stadig kritiserer, dog siger, at han ikke ønsker at kritisere. Men saa synes jeg, at det ærede Medlem nu skulde være enig med mig i at lade denne Forening fortsætte sit gode og gavnlige Arbejde i Ro og ikke ved Indgriben af denne Art søge at forstyrre dens Virksomhed.

Der er i disse Dage ogsaa talt en Del om Husmændenes og Arbejdernes Stilling, og jeg skal ikke nu sige mange Ord om disse Forhold. Jeg vil blot sige, at der er ingen, der kender Forholdene ude paa Landet, som ikke maa indrømme, at det er trange Tider for den danske Husmandsstand og navnlig for de Egne — det er her paa Øerne —, hvor Høsten har været meget daarlig, thi det er sikkert den daarlige Høst, der er en Hovedgrund til de daarlige økonomiske Forhold, som uimodsagt findes blandt Husmændene. Enhver, der kender lidt hertil, vil kunne regne det ud. En Husmand kan nemlig kun afhænde en halv Snes Tønder Sæd, og det er hans væsentlige Indtægt. Det øvrige gaar til Saasæd og til at fodre Hesten med. Der bliver da hverken noget til Svinefoder eller Hønsfoder. Han har ikke anden Indtægt end den halve Snes Tønder Sæd, han afstaar til Staten. Vel kan man sige, at han ogsaa har Indtægt af Kreaturerne. Men enhver, der er kendt med Forholdene ude paa Landet, vil vide, at denne Indtægt bliver meget ringe, og den dækker neppe mere end Ejendommens Vedligeholdelse og Udgifterne til de Haandværkere, der udfører den. Der bliver altsaa neppe ved Bedriften synderligt for Husmændene at leve af. Jeg skal ikke gøre Forskel paa Statshusmænd og andre Husmænd. Jeg tror, at de ældre Statshusmænd for største Delen sidder ret godt i det, idet deres Rentefod er meget lav, men af de Husmænd, der er kommet til i de senere Aar, hvor

Rentefoden er ret høj, sidder mange daarligere i det end Statshusmændene.

At Staten her maa gøre noget, er klart. Hvad dette skal være, er jeg ikke helt klar over, men selvfølgelig er det første, der maa ske, en Rationering af de Foderstoffer, der findes — hvor de end findes —, og dernæst maa Maksimalprispolitikken føres igennem, saa at Fødemidlerne ogsaa for Husmændene kan ned sættes til en saadan Pris, at det bliver muligt for dem at eksistere. Hvad Arbejderne angaar, maa den samme Politik, der hidtil har været ført, selvfølgelig fortsættes. Desuden maa Staten søge at skaffe det mest mulige Arbejde. Jeg vil her pege paa en saadan Ting som Statsbaneliniernes Forsyning med Stenballast. Det er givet, at her vil de Penge, Staten anvender, væsentligt komme Arbejderne til gode. Anderledes er det med Byggeforetagender, da det er saa overordentlig dyrt at indkøbe og fremskaffe Materialier, selv om man er i Stand til at erhverve dem, dertil vil den lange Ende af Pengene medgaa, medens Arbejderne faar den mindre Del. Jeg kunde ogsaa nævne en Ting som det kulturelle Arbejde i vore Skove. Jeg nærer ikke Tvivl om, at der i disse vanskelige Arbejdstider kunde gøres et ret betydeligt Arbejde for at afvande og beplante de Strækninger i Skovene, som nu ligger hen til Unytte. Dette gælder baade Statsskovene og Sorø Akademis Skove. Jeg føler mig sikker paa, at der Landet over kunde skaffes Arbejde Vinteren igennem til adskillige Tusinde Arbejdere, og selv om dette Arbejde ikke i Øjeblikket vilde give økonomisk Udbytte — det vilde være nogle Aar, inden det skete —, vilde dette Arbejde lønne sig i Fremtiden. Jeg gør opmærksom herpaa, fordi jeg tror, det er den Vej, vi skal frem ad i den kommende Vinter: saa vidt muligt at skaffe Arbejde, hvor der ellers skulde Understøttelse til.

Endnu kunde jeg nævne Spørgsmaalet om de kronisk syge. Ogsaa til en Løsning af dette Spørgsmaal ønsker jeg, at Overvejelserne snart maatte føre.

Konseilspræsidenten og Justitsministeren (Zahle): Der er af forskellige ærede Medlemmer fremkommet Beklagelser over den Maade, hvorpaa Forhandlingerne her i Tinget i disse Dage ledes. Jeg kan godt forstaa, at Vilkaarene for Pressen kan være meget vanskelige, naar der her holdes Møde fra Kl. 9 Morgen til sent ud paa